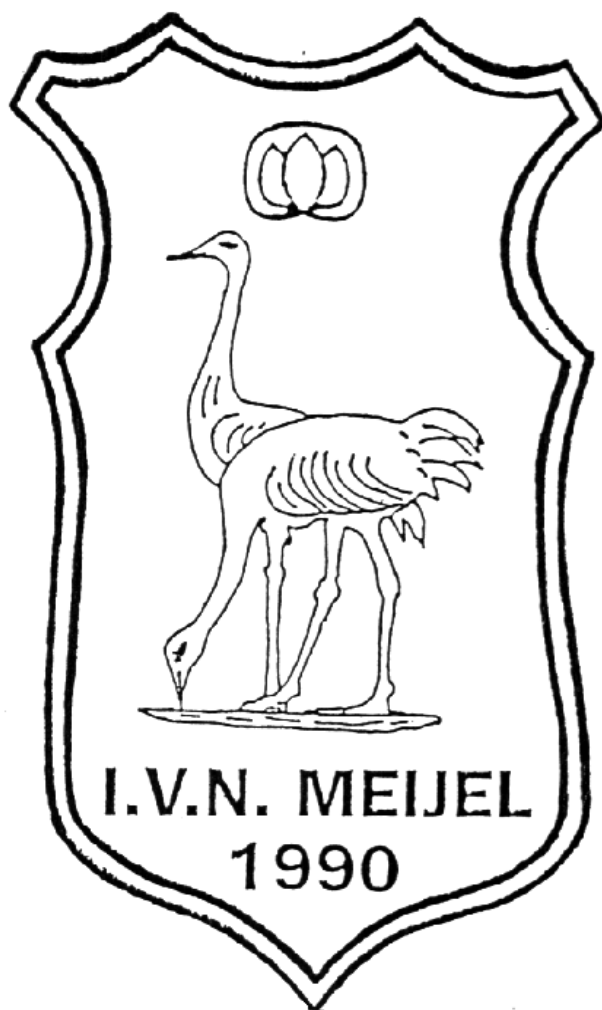

"de KROENEKRAAN"

VERENIGING VOOR
NATUUR- EN MILIEU EDUCATIE

JAARGANG : 27 NUMMER : 1 JANUARI 2017

WINTER

INHOUD

- Voortgang LIFE+ projecten	4 — 5
-Watervogels als wintergast aan de Maasplassen.	6 — 8
- Grote barmsijs ook in de Groote Peel	9
- Essensterfte slaat ook toe in Meijel	10 — 11
- Veranderingen in het Leegveld bij de Deurnese Peel	12 — 13
- De vegetatieontwikkeling in de Kwakvors	14 — 17
- De klapekster in de Peel	18 — 20
- Waterbloem, klein maar fijn.	21 — 26
- Programma de “ KROENEKRAAN ” Meijel	27
- Bestuurs-samenstelling	28

Het I.V.N. Nieuws de "KROENEKRAAN"
is een uitgave van het I.V.N. Meijel
en verschijnt per kwartaal
in een oplage van 80 exemplaren.

Kopy voor het APRILNUMMER inleveren bij een der redactie
leden **voor maandag 19 februari 2018.**

Redactie leden:

Dhr. J. Slaats
Astenseweg 6
5768 PD MEIJEL
Tel.077-4661249

aan dit nummer
werkte verder mee:
Mart Kessels

Dhr. J.Hanssen
v.d. Steenstraat 8
5768 AK MEIJEL
Tel. 077-4661266

Voortgang LIFE+ projecten

Dempen Eeuwselsche Loop Groote Peel

De LIFE+ projecten in de Mariapeel en de Groote Peel beginnen het einde te naderen. Het project in de Groote Peel zal eind 2017 klaar moeten zijn en in de Mariapeel moet dit in

maart 2018 klaar zijn.

Als dit zo is, zullen de machines in de loop van 2018 weer uit de peel zijn verdwenen en kan de natuur zijn werk gaan doen. Met het voor Midden Limburg en Zuidoost Brabant zeer droge jaar 2017 kan je nog vrij weinig van de resultaten zien. Wel is dit gunstig geweest voor de snelheid van de werkzaamheden en zijn er minder beschadigingen aan de bodem door de werkzaamheden.

Nu wordt het interessant om de ontwikkelingen in de gebieden te gaan volgen, worden ze natter, houden ze een constanter waterpeil, gaat de hoogveenontwikkeling zich inzetten, gaan er geen onverwachte zaken in de waterhuishouding optreden, enz.. Op veel plaatsen zullen de gevolgen maar beperkt zijn omdat er, in tegenstelling tot vroegere werkzaamheden, de waterspiegel maar geleidelijk verhoogd zal gaan worden. Dit om interne verrijking door oxidatie van het veen te voorkomen.

Ook de flora en fauna moeten tijd krijgen om zich aan te passen en eventueel te verhuizen naar drogere plekken. Omdat dit soms om kwetsbare soorten gaat is de geleidelijke weg het beste.

Het volgen van de resultaten, die op langere termijn moeten komen, is een leuke mogelijkheid om met de flora en fauna van de peel bezig te zijn. Een van de zaken die hierbij zeker mee zal gaan spelen is de ontwikkeling van het klimaat in de komende jaren, want behalve de ondergrond en de waterhuishouding in het gebied, moet ook het klimaat mee spelen. Dat dit de laatste jaren aan het veranderen is zal iedereen wel weten. Warmer en droger is niet gunstig voor de ontwikkeling van hoogveen. Wat de uitkomsten zijn van warmer en natter is niet duidelijk. Dus de ontwikkelingen hangen niet alleen af van wat er met het gebied gebeurt is maar ook wat er met ons klimaat gaat gebeuren.

Verwijderen Trosbosbes Mariapeel

.Watervogels als wintergast aan de Maasplassen.

Nederland is een belangrijk land als het gaat om overwinterland voor watervogels. Het overwinteren gebeurde meestal ver van Limburg aan zee en in de meer waterrijke provincies. Na de grote inspanning van de mens om Limburg van zijn grint te ontdoen zijn er ook in Limburg mogelijkheden ontstaan waardoor watervogels in Limburg kunnen overwinteren. Vroeger kon je vrijwel elk grintgat met de auto bereiken en vogels kijken langs de Maas was toen gemakkelijker als heden ten dage. Toch kan je nog vanuit de auto op veel plaatsen aan de Maasplassen naar vogels kijken. In het gebied in Midden-Limburg waar nu de meeste grintgaten zijn kunnen we 's winters de volgende wintergasten aantreffen:

Kleine zwaan

De kleine zwaan is een Arctische soort. Dit betekent dat deze zwaan 's zomers te vinden is vlak bij de poolcirkel.

De kleine zwaan is te herkennen aan zijn iets gansachtig uiterlijk, aan de iets gekromde nek en een relatief zwarte snavel met alleen aan de snavelbasis iets oranje. Aan de Maas vinden we de kleine gans meestal tussen Neer en Swalmen aan de oostzijde van de Maas.

Ganzen

Van de ganzen vinden we er de Grauwe-, Kol-, Canadese-, Indische-, Brand- en Nijlgans. Steeds meer zijn er Rietganzen te vinden. Van deze vogels zijn de Grauwe gans en de Nijlgans geen wintergasten maar standvogels. Dit betekent dat ze het hele jaar aanwezig zijn en hier jongen krijgen.

De Canadese- en Indische gans zijn oorspronkelijk geen Europese vogel maar zijn door de mens ingevoerd en planten zich inmiddels ook in Nederland voort. De Canadese gans heeft inmiddels al een behoorlijke Europese populatie opgebouwd.

Kolganzen

De Kolgans is een toendravigel uit Noord-Europa, terwijl de Brandgans in Spitsbergen en Groenland broedt. De Brandgans overwintert meestal aan de zee en komt slechts zelden verder het binnenland in.

Eenden

Van de eenden vinden we er aan de Maasplassen natuurlijk een groot aantal namelijk : Wilde eend, Tafeleend, Kuifeend, Bergeend, Pijlstaart, Krakeend, Smient, Slobeend, Brilduiker, Grote en Middelste zaagbek, Nonnetje en Wintertaling. Enkele vogels komen hier winter en zomer voor echter de meeste vogels die aan de Maas vertoeven zijn vogels die uit Noord- en Oost-Europa komen en daar de winter ontvluchten naar plaatsen met nog open water. De Smient, Pijlstaart en het Nonnetje zijn de minder voorkomende soorten.

Meerkoet

Een van de meest massaal voorkomende vogel aan de Maas is de Meerkoet. Deze iets plomp vliegende vogel blijkt toch trektochten te maken van 4000 km. Het is goed mogelijk dat de vogels die 's winters aan de Maas helemaal uit Rusland komen. Verwonderlijk is dat de vogels in de winter zo dicht bij elkaar kunnen leveren terwijl al in maart-april een soortgenoot van de zelfde sekse niet meer in de buurt wordt geduld.

Fuut

Ook de fuut blijkt de Maasplassen zeer te waarderen. Deze vogel die vroege doortrok naar de zee blijkt in de hier ook een zeer goede overwinterplaats te hebben gevonden gezien de aantallen die hier vertoeven. Ook blijkt hieruit dat de Maas weer een aardige visstand heeft opgebouwd. Dit blijkt ook uit de volgende soort.

De Aalscholver is de laatste tijd in ons land weer een algemene broedvogel geworden. Zelfs in de Mariapeel en de Deurnese Peel zijn broedkolonies. Inmiddels overwinteren er aan de Maas een behoorlijk aantal van deze vogels. We kunnen de

aalscholver dan ook met al zijn bezigheden waarnemen aan de Maas. Vissend in zowel diep als ondiep water en zijn verenpak drogend met uitgespreide vleugels zittend in een boom of op een kale tak en gewoon rustend op een steen aan de waterkant.

Uit dit verhaal blijkt dat we voor het observeren van onze watervogel-wintergasten niet echt ver meer hoeven te gaan. Waar men vroeger naar de kuststreken moesten gaan kunnen we nu terecht in onze eigen provincie.

Behalve de Maasplassen, zijn er ook in de directe omgeving van Meijel meer plaatsen waar je leuk naar vogels kan kijken. In de Deurnese Peel en Mariapeel zijn er nieuwe plassen ontstaan en ook in de Moost is een leuke plek om vogels te kijken. Wie iets verder weg wil is ook nog Banen en Sarsven en omgeving en ook het Beuven interessant om vogels in de winter te kijken.

Grote barmsijjs ook in de Groote Peel

Uit website Nature Today: *Na bijna tien jaar weer een invasie van barmsijzen uit de taiga*

Invasies van Grote barmsijzen komen onregelmatig en niet vaak voor. Eens in de tien tot twaalf jaar is er zo'n piek, met soms nog een kleine in een tussenliggend jaar. Vorige invasies waren er in 1986, 1995, 2005 en 2008. Vooral 1986 was een zeer groot invasiejaar, toen er bijvoorbeeld bij Den Haag op 12 november maar liefst 3149 barmsijzen werden geteld. De invasie van 2017 is vergeleken met andere invasies van de afgelopen decennia een kleine.

De oorzaak van de grote schommelingen in aantallen barmsijzen ligt in het wisselende aanbod van voedsel in de taiga. De vogels eten vooral zaad van berk en fijnspar.

Bij voedselgebrek, al dan niet in combinatie met een goed broedseizoen met veel jonge vogels, gaan Grote barmsijzen op reis.

Nou deze reis ging dit jaar ook langs de Groote Peel. De werkzaamheden van de LIFE+ boden dit jaar voor deze soort voedsel. Op een van de dammen, die is uitgevoerd met iets voedselrijker zand, zijn planten gaan groeien waar-

van de zadjes blijkbaar zeer aantrekkelijk zijn voor de Barmsijzen. Zulke waarnemingen kan je dus doen als je gaat kijken in een tijd dat er blijkbaar niet zoveel te zien is.

De website Nature Today heeft vaak leuke artikelen die vaak actueel zijn en waar je de gebeurtenissen in de Nederlandse natuur kan volgen. Ga er eens kijken.

Essensterfte slaat ook toe in Meijel

Nadat eerder in Meijel de Iep en de Paardenkastanje massaal aan ziektes zijn doodgegaan of gekapt moesten worden is het nu de beurt aan veel Essen. De Es is in Meijel geplant in een paar bossen en is ook steeds meer als laanboom langs wegen geplant omdat er minder problemen zijn met het blad en met de wegbeschadiging.

Essentaksterfte wordt veroorzaakt door een uit Azië afkomstige paddenstoeltje met de naam Vals essenvlieskelkje. Deze schimmel is een invasieve exoot (een uit het buitenland afkomstige soort die zich hier uitbreidt) en is nauw verwant aan het inheemse Essenvlieskelkje een paddenstoeltje dat als saprofyt op afgevallen bladstelen van de es leeft.

Dat een boom is aangetast, kan je zien aan bladvlekjes gevolgd door verkleuring van de nerven en het afsterven van het geïnfecteerde blad. Als volgende worden twijgen aangetast. Doordat de sapstroom wordt aangetast zie je in de kroon steeds meer twijgen of zelfs de gehele kroon afsterven. De schimmel tast de boom dus steeds meer aan en bij verder voortgaande taksterfte sterft een steeds groter deel van de boom af, totdat vaak de gehele boom sterft. Soms lopen bomen weer uit op de nog levende, gezonde delen. Hierdoor kunnen bomen nog meerdere jaren overleven.

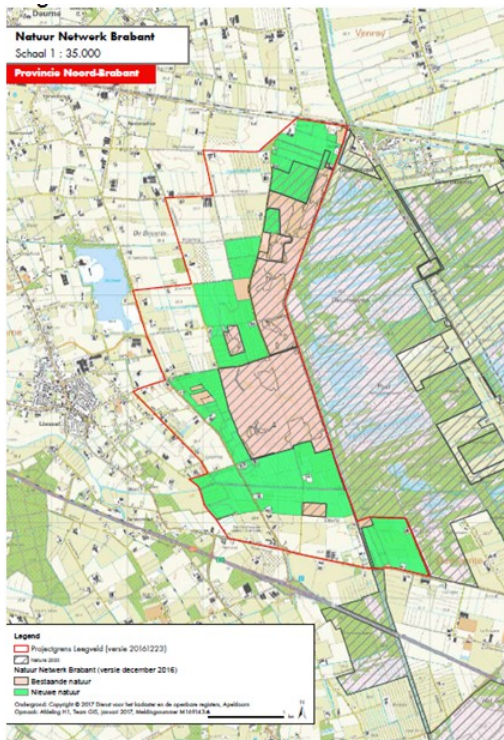
Vaak gaat de aantasting in een omgeving met veel essen sneller en waar bomen geïsoleerd staan langzamer hetgeen waarschijnlijk inherent is aan de dichtheid van de sporen die het paddenstoeltje afgeeft.

In Meijel hebben we maar een paar Essenbossen, namelijk in Plan Tulp en een bos in de Riool in de buurt van de Noordervaart. Het eerste hebben we als IVN nog zelf geplant in de jaren 90 van de vorige eeuw. Voor dit bos gaat het spreekwoord "boompje groot, plantertje dood" niet gelden. Ook een groot aantal Essenbomen langs de Meijelse wegen zijn al aangetast en zullen het waarschijnlijk niet gaan redden.

Vraag is welke soort boom is als volgende slachtoffer van ons gesleep met planten en dieren rond de wereld. Want met het vele transport kunnen dieren, planten en schimmels gemakkelijk afstanden overbruggen die ze in natuurlijke omstandigheden nooit zouden kunnen overbruggen. Niet voor niets wordt 2018 een jaar waar aandacht gevraagd gaat worden voor invasieve soorten die onze eigen natuur "verrijken" en soms om zeep helpen.

Veranderingen in het Leegveld bij de Deurnese Peel

De afgelopen jaren is er veel binnen de hoogveengebieden in onze omgeving, Deurnese Peel, Mariapeel en de Groote Peel, gebeurd. Overal zijn er projecten uitgevoerd om de interne waterhuishouding te verbeteren om de kansen om levend hoogveen terug te krijgen te verbeteren. Binnenkort start er een project dat buiten de peel aan de slag gaat om via maatregelen aan de rand van de Deurnese Peel de interne waterhuishouding van de Deurnese peel verder te verbeteren. Onderdeel van het plan is ook dat een groot oppervlak (ca. 240) aan landbouwgrond wordt omgezet in "natuur" en daardoor een nog groter en robuuster

Bron rapport: Peelvenen Gebiedsvisie Leegveld

natuurgebied ontstaat. Er worden een aantal "enclaves" binnen het gebied omgezet zodat er minder kilometer grens met het cultuurlandschap zijn. Verder wordt de rand van het gebied tussen de Deurnese Peel en Liessel omgezet waardoor de overgang van cultuur natuur geleidelijker wordt dan momenteel het geval is. De belangrijkste maatregel in het plan is het laagste gedeelte van het gebied, het Soeloopdal, te vernatten. Hiermee wordt de afvoer van in het gebied opkwellend grondwater verminderd. In de

Deurnese Peel is de Soeloop al over een grote lengte gedempt en over de rest verondiept.

Net ten oosten van het Kanaal van Deurne is er een nieuwe Stuw geplaatst waarmee de waterstand ten oosten van het Kanaal van Deurne gedeeltelijk geregeld kan worden. Het Soeloopdal ten westen van de Deurnese Peel ligt echter zo diep dat een gedeelte van de waterdruk die onder de Deurnese Peel zou kunnen ontstaan wegneemt.

Momenteel is men bezig met de planvorming en de financiering van het plan te rond te krijgen. In 2019 zouden dan mogelijk de eerste werkzaamheden kunnen gaan starten. Waaruit de werkzaamheden gaan bestaan is momenteel niet duidelijk. Het is wel duidelijk dat als het plan uitgevoerd gaat worden de voornaamste maatregelen, hydrologische maatregelen zullen zijn. Wat het voor de natuur gaat opleveren, zal in belangrijke mate afhangen van hetgeen met de grond gebeurt die aan de agrarische bedrijfsvoering onttrokken wordt. Deze grond is in veel gevallen verzadigd met stikstof en fosfaat, hetgeen een slechte start is als je een voedselarme situatie wilt realiseren. Als het via verschralen verarmt moet worden, gaat dit tientallen jaren duren tot er enig resultaat te zien zal zijn. Dit kan je zien op veel plaatsen waar landbouwgrond is omgezet naar natuur. Dat het anders kan is aangetoond in het Limburgs Molentje en in het Grauwveen bij Griendtsveen. Alle maatregelen die extra genomen moeten worden, buiten de hydrologische maatregelen, kosten ook extra inspanning en geld. Vraag is of dit geld beschikbaar is. Is dit niet beschikbaar is het de vraag of, mede doordat het gebied vernat kan worden, het mogelijk is door middel van water en beheer het gebied versneld uit te mijnen qua voedingsstoffen in de bodem.

We zullen de komende jaren gaan zien wat er in het gebied gebeurt en hoe de nieuwe natuur, als deze er ook daadwerkelijk komt, zich gaat ontwikkelen.

De vegetatieontwikkeling in de Kwakvors

De inrichting van het gedeelte van de Kwakvors dat niet grenst aan de kanalen als natuurterrein is nu al 20 jaar geleden. In die tijd heeft er zich een nieuwe vegetatie ontwikkeld. De verschillen in de vegetatie die zijn ontstaan door verschillende uitgangsituaties zijn, worden langzaam steeds minder belangrijk voor planten. Toch zijn er nog steeds verschillen in de gedeelten van het terrein waar de oorspronkelijke bodem nog steeds aanwezig is en er zijn gedeelten in het terrein waar de oorspronkelijke bodem is verwijderd. Van oorsprong was de Kwakvors een weidegebied waar de weilanden bemest werden. Bij het bemesten wordt in de bovenste laag in de bodem een grote hoeveelheid fosfaat opgeslagen. Het is vooral het fosfaat dat bepaald welke planten er kunnen groeien. Is de beschikbaarheid van fosfaat erg groot dan kunnen er erg veel planten groeien. Is de beschikbaarheid van fosfaat echter klein, kunnen er alleen specialisten groeien, die ondanks de lage beschikbaarheid van fosfaat, hun groeicyclus helemaal kunnen voltooien. In de laatste twintig jaar heeft het beheer zijn werk. Veel planten uit de voedselarme flora zijn weer in het gebied aan te treffen. De pitrusvlakte die het jarenlang was is langzaam veranderd in een (hei) schrale vegetatie. En op plaatsen zijn er al plekken met Stuikheide en Dopheide aan te treffen. Behalve de aanwezig meststoffen is ook de vochtigheid van de grond van belang. Wat dit betreft is er wel sprake van verdroging van de Kwakvors sprake. Waar de eerste 10 jaar in het lage gedeelte in het zuiden van het terrein vaak het hele jaar water aanwezig, is dit de laatste jaren steeds minder het geval. Dus wat in het begin een voedselarm ven leek te worden, is de laatste jaren een plasdras gebied geworden dat in de winter onder water staat en in de zomer droogvalt.

Figuur 1: Droogvallend ven in Kwakvors

water zijn opgelost. De verdroging laat zijn sporen na in de planten die in dit ven groeien.

Als het water niet meer hoog genoeg komt, stroomt het ven niet meer over en worden alle meststoffen die in het ven komen in het ven opgeslagen. Komt het hoog genoeg dan worden met het water dat

afgevoerd wordt, ook de meststoffen afgevoerd die in het

Voedselarme drogere plaatsen

Op deze plaatsen vinden we al de aanzet voor een vegetatie van de heide. Op een aantal plaatsen verschijnen de eerste plukjes dopheide en struikheide. Op plaatsen die 's winters net onder water staan en waar de bodem niet begroeid is, zien we al hele plekken waar het rood kleurt van de zonnedauw met daartussen soms moeraswolfsklauw.

In de nazomer komt op deze droog vallende plaatsen vaak ook de bleekgele droogbloem tevoorschijn.

Ook een aantal zeggesoorten komt er voor zoals de Blauwe zegge, Zompzegge en Zwarte zegge. Op andere plaatsen wordt de begroeiing van grassen door mossen, waaronder ook veenmos. Voor veenmossen is de grote schommeling in de waterspiegels slecht en de groei hiervan zet niet echt door. Omdat er in de Kwakvors enige mate van kwel is, is er Gevlekte orchis gaan groeien.

Moeraswolfsklauw

Maar de groeiplaatsen zijn nog niet permanent. In de Moost en Scherliet groeien deze orchideeën namelijk op plaatsen waar een veenmosvegetatie groeit bovenop plaatsen waar enige mate van kwel is. De orchideeënpopulatie van de Scherliet, tegenover de kwakvors en de plaats die

het dichtst waar deze orchideeën al jarenlang groeien, is de laatste jaren ondanks constant beheer steeds verder achteruit gegaan.

Soort kwel in Kwakvors

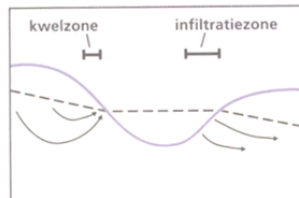
Voedselarme natte plaatsen

In het gebied dat iets dieper is uitgegraven, en waardoor een plasdras karakter heeft gekregen, ontwikkelde zich in eerste instantie een vegetatie die de richting insloeg van vennen zoals de Banen, Beuven en de Snep. Door het geregeld

droogvallen en mogelijk door opbouw van meststoffen heeft de Kwakvors nog niet de kwaliteiten heeft die deze gebieden hebben en het is de vraag of het zover komt omdat de ontwikkelingen de verkeerd kant uit lijken te gaan. Toch groeien er een heel aantal aan planten zoals Waterpostelein, Gewone waternavel, Moerashertshooi, Veelstengelige waterbies, Gesteeld glaskroos, Pitrus, Zomprus, Moerasstruisgras, Duizendknoopfonteinkruid. Drijvende waterweegbree, Moerasdroogbloem, Wolfspoot, Grote wederik, Waterveenmos en Vensikkelmos. In sommige jaren was er ook nog de Kruipende moerasweegbree en Oeverkruid te vinden. Dit zijn planten uit de plantenassociatie van de pilvarenassociatie, associatie van vlottende bies en associatie van veelstengelige waterbies terwijl er ook elementen in zitten van de oeverkruidklasse. Dit zijn planten die voorkomen in vennen die 20 tot 70% van de tijd onder water staan. Dit in het ven van de Kwakvors dat gedurende de zomer vaak voor een periode van enkele maanden geheel droogvalt steeds minder het geval. De standplaatsen voor deze vegetatie moeten voedselarm tot zeer voedselarm zijn, en zwak gebufferd.

Zwak gebufferd betekent dat er enige mate van toevoer van basen (calcium, kalium en ijzer uit het kwelwater) moet zijn. Dit is in de Kwakvors ook het geval al valt de toestroom ook stil als het ven droogvalt.

d permanente kwel uit lokaal grondwatersysteem met ondergrondse afvoer

Soort kwel in Kwakvors

Doordat de kwel in de Kwakvors korte kwel is (grondwater is maar kort in de bodem geweest voordat het weer uittreedt en van de Marisberg afkomstig is), is het mineralen-aandeel in het opkwellende grondwater echter niet groot. Hierdoor is er in de Kwakvors sprake van een wankel evenwicht want als er te weinig buffering is, verzuurt de bodem snel en verdwijnt deze bijzondere vegetatie snel. Momenteel zou dit het geval kunnen zijn. De bodem van dit soort plantenge-

meenschap bestaat uit humusarm mineraal materiaal. Ook dit is in de Kwakvors het geval want alle humus is met de het verwijderen van de bovenlaag mee afgevoerd. Echter ook hier schuilt een gevaar voor de Kwakvors. Omdat het watersysteem niet onafhankelijk is van de omgeving waar nog landbouw wordt bedreven, kunnen er nog voldoende meststoffen met de grondwaterstroom mee naar het gebied genomen worden om de plantengroei zodanig te versnellen dat er toch weer humusvorming in de bodem kan optreden. Is dit het geval, zal de vegetatie die er nu groeit weer vervangen worden door een type vegetatie die veel algemener is.

Figuur 4: Gesteeld glaskroos (Nederlands kleinste bloempje)

Na 20 jaar ontwikkelingen in de Kwakvors kan het er dus nog steeds vele kanten uit. Het is echter toch een leuk resultaat dat er in 20 jaar bereikt is. We blijven de ontwikkelingen in het ontwikkelingsproces verder op de voet te volgen. Het is een voorbeeld voor hetgeen we in het Molentje moeten verwachten, dat in de ontwikkeling 10 jaar achterligt. Als we naar het Molentje kijken lijkt de vegetatie zich er toch enigszins anders te ontwikkelen dan in de Kwakvors dat er tegenover ligt. Dit geldt zowel voor het ven als voor het droge gedeelte. De natuur blijft verrassen.

De klapekster in de Peel

De klapekster is geen echte ekster, maar een klauwier. Een zangvogel met een roofvogelsnavel. Als broedvogel is de soort in ons land voorlopig uitgestorven. Voorlopig, want het aantal winterwaarnemingen groeit gestaag maar als broedvogel is hij vrijwel uit ons land verdwenen. Het laatste zekere broedgeval van de klapekster in ons land dateert van 1999 op het Hulsthorsterzand op de Veluwe. Toch hoeven we het niet zonder deze vogel te doen. Iedere winter trekken klapekster uit Scandinavië naar Nederland om hier te overwinteren. De eerste arriveren omstreeks eind september en ze blijven tot ongeveer in april.

Als overwinteringsgebied worden veel heidevelden gebruikt van een redelijke oppervlakte. In deze terreinen kan je ze vinden in de topjes van berken of vliegdennen.

Het zijn altijd plekken waar ze een goed zicht hebben op de omgeving maar ook op de grond beneden hun. Want ze zijn altijd op zoek naar een prooi. Dit kunnen kleine zoogdieren zijn, maar ook insecten zoals mestkevers, kleine zangvogels en amfibieën (dit is in de winter wat moeilijker) zullen gevangen worden. Vanuit zijn zitpost laat hij zich in een duikvlucht naar beneden vallen. Dan heeft hij weer een stukje prooi in het oog gehad. Na een gelukke of een vergeefse poging keert deze vogel weer vaak terug op de zelfde plaats van waar hij zijn jacht is gestart. Wanneer de Klapekster met succes een muis gevangen heeft, moet deze nog "verscheurd" worden. De haaksnavel, die aan een roofvogelsnavel doet denken, is daarbij functioneel gereedschap. Omdat de Klapekster zijn prooi niet vanuit de klauwen kan verscheuren, wordt gereedschap in de omgeving gezocht. Meestal wordt de muis in een splitsing van takken vastgezet en dan kan de haaksnavel zijn werk doen. Ook wordt het gebruik van doorns en prikkeldraad gemeld.

Wanneer er meer muizen dan nodig worden gevangen, zal de Klapekster een voorraad aanleggen. Dit betekent dat de muizen ergens in een boom opgehangen worden.

In het begin van de twintigste eeuw broedden er nog een paar honderd paren klapeksters in ons land en zeker ook in de naaste omgeving van Meijel. Ontginning en bebossing van de heidevelden

en de venen hebben deze klauwier in Nederland de das omgedaan. Door de toegenomen stikstofneerslag zijn ook nog eens de laatste grote heidevelden vergrast. Daardoor decimeerden de populaties van de zomerprooien zoals: loopkevers, hagedissen en hommels, die de eiwitbronnen waren voor de jongen. Vooral de nestjongen werden de dupe van het voedseltekort. Een verder probleem zou kunnen zijn dat de er door de zure regen een uitspoeling van mineralen heeft plaatsgevonden op de voedselarme biotopen als de heide. Hierdoor verminderd ook het mineraalgehalte in de prooien. Dit kan problemen opleveren met de dikte van de eierschalen en met de botvorming van de jongen. Omdat er de laatste jaren relatief veel winterwaarnemingen zijn, lijkt een terugkeer van de klapekster als broedvogel zeker niet uitgesloten. Door de aanwezigheid van grote grazers in de natuurgebieden neemt het aantal mestkevers enorm toe en dat zijn vooral voor de jongen belangrijke prooidieren. In de peel is dit nog een probleem omdat er in de peel niet overal een jaarrond begraazing uitgevoerd kan worden.

Wanneer je een Klapekster waar wilt nemen, zou je bij ons in de omgeving naar de Groote Peel, Mariapeel, Deurnese Peel of de Strabrechtse Heide kunnen gaan. Het is dan opletten op een vogel ter grootte van een merel en die de verschijning heeft van een ekster (vandaar zijn naam?). In de kijker worden de kleuren van zijn verenpak pas goed zichtbaar. De leiblauwe rug, de fluweelzwarte vleugels en de zwarte oogstreep zijn dan onmiskenbaar alsook de zwarte oogstreep. Als de afstand niet te groot is en de kijker super, dan valt ook de haakvormige snavel op. De lange staart en het licht met donker kleurenpatroon doen evenals het geschetter wel wat aan de gewone ekster denken. Zoals eerder gezegd is het dan opletten op een vogel in de topjes van berken en vliegdennen. In de Groote Peel, die toch al gauw 1300 hectare groot is, zijn er vaak niet meer dan 4 exemplaren tegelijk aanwezig. Wanneer je hem eenmaal gevonden hebt, kan je hem vaak zeer lang goed bekijken, want hij wisselt niet zo vaak van zijn zitplaats. Hierbij helpt een telescoop enorm, want als je te dicht bij wilt komen, verkast hij toch. De vlucht is laag en golvend en de vogel kan 'bidden' zoals een torenvalk. Wanneer je toch een winterwandeling gaat maken in de Groote Peel, is het zoeken naar deze vogel een leuke bezigheid omdat er in de winter toch al minder te beleven is. Bovendien levert het goed opletten of je de Klapekster kan vinden, ook nog vaak andere leuke vogelwaarnemingen omdat je preciezer kijkt. Wanneer je gaat zoeken, veel succes en veel vogelplezier.

Waterbloem, klein maar fijn.

De Waterbloem, het natuurgebied grofweg in de hoek tussen Noordervaart, N279, weg Heibloem Panningen en het Afwateringskanaal (ofwel Neers Kanaal), Heeft niet spectaculairs in zijn landschap. Toch is er in het gebied een opmerkelijke biodiversiteit voor zulk soort landschapstype. De aanwezige biodiversiteit heeft deels heeft dit te maken met de geologie maar mogelijk nog meer met het beheer van het gebied. Het beheer en inrichting van de Waterbloem is de laatste twintig jaren nogal veranderd. Zo'n twintig jaar geleden was het gebied een relatief jong naaldbos dat was geplant op een relatief natte ondergrond. Het was droger gemaakt door er sloten door te trekken en waar de bodem nog te nat was rabatten te maken, waardoor er toch bossen op aangeplant konden worden. In de negentiger jaren van de vorige eeuw, werd duidelijk dat het gebied te leiden had onder verdroging, en werd de vernatting ervan weer gestart. Echte vernatting leverde dit niet op omdat aan de grote doorlopende sloten kon niets worden gedaan omdat dit sloten zijn die zorgen voor afwatering van landbouwgrond in de omgeving. De grootste afwaterende sloot is de Roggelse Beek die de zuidoostzijde van Meijel ontwatert. Andere kleinere sloten zijn de sloot die vanaf het Haelens Water naar de Roggelse Beek loopt en die ook deels zorgt voor afwatering van Meijels grondgebied ten zuidoosten van de Noordervaart. Eerder zorgde deze sloot ook voor afwatering van het Platveld in Meijel. Dit water wordt momenteel in het Haelens Water in de Noordervaart gepompt. Dit betekent dat dit voedselrijk water niet meer door het Haelens Water en de Waterbloem stroomt. Een andere beek die het gebied nog doorsnijdt is de beek die van de Groote Moost afkomt. Hier stroomt water dat afkomstig is van de Hollander en het zuiden van de Moost en de Heibloem. Ook in deze beek hebben er de afgelopen jaren veranderingen plaats gevonden.

Het water van de Moost zelf wordt zoveel mogelijk vastgehouden in een nieuw aangelegd ven ten zuiden van het Haelens Water. Alleen als dit ven “vol” is loopt het over in de beek. Aan het eind van 2017 is men aan de slag gegaan om dit water weer op te vangen in de laagte ten westen van de N279. Het landbouwwater wordt hiervoor omgeleidt, maar komt toch weer uit in de beek die door de Waterbloem stroomt. Aan de oostkant is er nog een beek die het gebied doorsnijdt. Dit is de Doorbrandlossing. Deze beek komt vanaf het oosten en loopt lang parallel aan de peelrandbreuk. De de roestbuine kleur van het water, dat afkomstig is van ijzeroxide, verraadt dat het water in de beek deels van de horst komt. Een gedeelte van het water is afkomstig van de akkers die langs de Boerderijweg liggen. Dus echt vernatten van het gebied naar een doorstroommoeras wat het vroeger was gaat niet lukken omdat al deze beken hun functie ten behoeve van de landbouw moeten vervullen. Dat de vernatting van het gebied toch deels mogelijk is door het dempen van de lokale sloten en de rabatsloten komt doordat de Peelrandbreuk in de buurt ligt en er waarschijnlijk ook waterdichte (leem)lagen onder het gebied, dat in de Slenk ligt, liggen.

Als een gebied vernat wordt, kunnen er een aantal soorten naaldbomen niet meer groeien in de nattere delen. Deze bossen zijn weggehaald en in het gebied zijn nu grote open plekken gemaakt die weer op weg zijn om (natte) heide te worden. Dit proces is niet eenvoudig omdat het aantal jaren dat er bos op de grond heeft gestaan en de grond droger is geweest, gevolgen heeft gehad voor de bodem en de kwaliteit van de bodem. Er zijn mineralen verdwenen, mede ook door de zure regen, waardoor de bodem verzuurd is.

De zeldzame planten die nog in het gebied aanwezig zijn, en getuigen van de vroegere rijkdom, groeien meestal op de wegen die door het gebied lopen en breiden zich vooralsnog niet uit naar de gebieden waar de bossen weggehaald zijn. Mogelijk kan dit op termijn veranderen als met de kwel mineralen vanuit de ondergrond naar boven worden meegenomen. De zeldzame planten die er nog groeien of groeiden, zijn bijvoorbeeld moerasviooltje, liggende vleugeltjesbloem, Heidekartelblad en drijvende waterweegbree. Maar ook de waterviolier (een bloem die in het water groeit, en mogelijk de naamgever is van de Waterbloem) groeit er nog of weer. Tormentil, ook een soort die natte heide aanduidt, is in de wegbermen een algemene soort, die langzaam ook de nieuw gemaakte open vlakten aan het koloniseren is. Momenteel wordt er in de open gebieden een verschralingbeheer gevoerd, waardoor er in het gebied al verschillende soorten kleine zeggen zijn gekomen.

Behalve bossen lagen er in of tegen het gebied ook akkers. Een gedeelte van de akkers is toegevoegd aan het natuurgebied en zijn omgevormd tot grasland, waarop een verschralingbeheer wordt gevoerd.

Dit levert nog een extra element dat biodiversiteit in het gebied toevoegt. natte heide (dit gaat wel nog meerdere tientallen jaren duren). De biodiversiteit uit zich in de aanwezigheid van een aantal soorten libellen, dagvlinders en sprinkhanen en ook andere insecten.

In het gebied zijn de afgelopen jaren 41 soorten libellen waargenomen (ongeveer 60% van de Nederlandse soorten), ondanks dat er in het gebied maar een beek aanwezig is en 6 bospoelen aanwezig zijn. In 2017 werden er 32 soorten aangetroffen ondanks dat de poelen

helemaal of gedeeltelijk uitgedroogd waren. Blijkbaar wordt het open bosgebied

gebruikt als uitrijpbiotoop. Een uitrijpbiotoop is een plek die libellen benutten om te jagen op insecten in de periode vanaf het uitsluipen totdat de eitjes rijp zijn en ze zich kunnen gaan voortplanten. Dan moeten ze terug naar het voortplantingswater. De aanwezigheid van veel soorten water, beken, kanalen en vennen, in de omgeving is hier niet vreemd aan.

Ook zijn er in het gebied een hele reeks van dagvlinders te vinden. In de laatste 20 jaar zijn er 29 soorten in het gebied waargenomen. In 2017 waren dit er 25.

Bijzondere soorten voor het gebied zijn

Bont dikkopje,

Spiegeldikkopje en de Kleine ijsvogelvlinder. Deze bijzondere soorten dagvlinders komen er maar in zeer kleine aantallen voor. Het beheer van het gebied gaat deze soorten mogelijk helpen aan een permanente vestiging. Voor beide dikkopjes is het nodig dat of Pijpenstro of Hennengras in het gebied aanwezig is. Het openen maken van de bossen helpt pijpenstro om zich weer in de bossen te vestigen.

Hennengras dat zich op de open plekken kan vestigen, wordt momenteel nog teveel gemaaid om een permanent vestigingsmilieu te maken. Nu wordt bijna alles verschraald en wordt circa 20% van de vegetatie niet gemaaid.

Om de dikkopjes een kans te geven zou de vegetatie maar eens in de drie jaar gemaaid moeten worden.

Ook de Kleine
ijsvogelvlinder wordt
geholpen door het beheer.
Doordat de bossen opener
worden, krijgt Kamperfoelie,
de voedselplant voor de
rupsen van deze soort, weer
een betere kans om in de
ondergroei te gaan groeien.

De sprinkhanen hebben heel
veel geprofiteerd van het beheer. In dichte vochtige den-
nenbossen komen nauwelijks sprinkhanen voor. In het
gebied zijn echter open grazige plekken gemaakt en de ak-
kers zijn omgevormd naar grasland. Dit zijn de biotopen
waar sprinkhanen uitermate goed van kunnen profiteren.
In het gebied zijn de afgelopen jaren 19 soorten
sprinkhanen gevonden, wat in zo'n beperkt gebied al best
goed is. In 2003 werden er maar 10 soorten aangetroffen.
In 2017 was dit 17. Dit betekent dat niet alle soorten
permanent in het gebied aanwezig zijn of dat er soorten
verdwenen zijn. Een aantal opmerkelijke soorten die er de
afgelopen jaar gevonden zijn, zijn de Kustsprinkhaan,

Gouden sprinkhaan en de
Greppelsprinkhaan.
Dit zijn soorten die in de
omgeving van Meijel met
een opmars bezig zijn.
Dat de Waterbloem al
bevolkt is, geeft de
kwaliteit van dit gebied
aan. Ook andere insecten
profiteren van de variatie
en diverse microklimaten in

het gebied. Zo zijn er relatief veel soorten vliegen en zweef-
vliegen, waaronder een aantal bijzondere zoals bijvoorbeeld
de zweefvlieg Geel reus, in het gebied te vinden.

in het gebied te vinden. Ook voor wespen geldt dit zo kwam er afgelopen jaren de Rode wesp, de Franse veldwesp en de Bergveldwesp in het gebied voor.

De reptielen zijn in het gebied niet zo goed vertegenwoordigd. Toch heeft de levendbarende hagedis zich in het gebied weten te handhaven en lijkt zich nu weer uit te breiden. De vele open randen en het bosrand-beheer levert weer allerlei biotopen op waar de Levendbarende

hagedis weer warmte en voedsel kan vinden.

Voor vogels is dit een gebied zonder echt bijzonder soorten, maar er zijn toch een hele boel bosvogels in het gebied waar te nemen.

Als zoogdier is de meest opvallende soort de Bever. Deze ijvert met het waterschap om het beheer van het water in het gebied. Hiervoor legt hij regelmatig dammen aan in de aanwezige waterwegen. Deze zijn er meestal maar kortstondig omdat het Waterschap altijd wint. Maar af en toe kan je er toch een beverdam aantreffen.

De lijst met leuke soorten kan nog worden uitgebreid, maar uit de voorbeelden blijkt dat het een soortenrijk gebied is. Als je echter niet zo van de soorten bent, is het gebied ook nog goed toegankelijk voor de wandelaar die er een gevarieerd gebied voorgeschoteld krijgt. Er is een ommetje beschikbaar dat o.a. mede door ons lid Wim Verdonschot en enkele anderen door het gebied is gemaakt. Dit is ergens te vinden op de website van IVN Meijel.

PROGRAMMA 2018

I.V.N. MEIJEL

De "KROENEKRAAN"

Vertrekpunt alle wandelingen: **Truijenhof, Tomveld 2**

DATUM	TIJD	GEBIED
EXCURSIES		
21-Jan.	08.30	Mariapeel LIFE + Hoogveen
18-Febr.	08.30	Waterbloem Vogels en landschap
18-Maart	08.30	Groote Peel Weidevogels
08-April	08.30	Elsloo Flora in Hellingsbos
13-Mei	08.30	Koningssteen Maasnatuur
17-Juni	08.30	Krang Landschap, planten en vogels
8 Januari	19.30 UUR	NIEUWJAARSBIJEENKOMST
EXCURSIES OP MAANDAGAVOND		
07-Mei	19.30	Fiets ergens in Meijel
14-Mei	19.30	Fiets ergens in Meijel
VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER		
20 Jan. Van 09-12 uur		Plan Tulp
17 Febr.	„	Visvijver Donk
17 Maart	„	Visvijver Donk

<http://ivnmeijel.mooilimbursdorpspleinen.nl>

Niet ingeplande maandagavonden

Verenigingsavond met een variabele invulling met natuurvaria.

SAMENSTELLING BESTUUR

Voorzitter	Dhr. G. Hendriks Kennedylaan 9 5768 VL Meijel Tel. 077-4662028
Secretaris	Dhr. J. Slaats Astenseweg 6 5768 PD Meijel Tel. 077-4661249
Penningmeester	Dhr. J. Schaareman van der Steenstraat 30 5768 AK Meijel Tel. 077-4662371
Leden	Dhr. W. Sebastiaan Dopheide 25 5768 GC Meijel Tel. 077-4663042
	Dhr. W. Verdonschot Kerkstraat 5768 BH Meijel Tel. 06-21462141
	Dhr. F. Hodzelmans Molenstraat 49 5768 EB Meijel

**Bankrekening Rabo Bank Meijel NL94 RABO 0133 4349 58
IVN Meijel**

Contributie per jaar € 18,00
Elk volgend gezinslid € 4,50